

og bakteriologiske våben ifølge anerkendt folkeret var totalt, når det drejede sig om væbnede internationale konflikter, samt et af de socialistiske lande udarbejdet konventionsudkast om forbud mod udvikling, fremstilling og oplagring af kemiske og bakteriologiske (biologiske) våben og om tilintetgørelse af sådanne våben.

Den i generalsekretærens førnævnte rapport indeholdte udredning blev fra alle sider omtalt i rosende og anerkendende vendinger. Det fremhævedes, at anvendelsen af B- og C-våben i en større international konflikt ville være katastrofal, dels på grund af disse våbens uhyre ødelæggelseskraft — for B-våbneves vedkommende tillige ved disses smittevirkninger og mulige genetiske virkninger — dels fordi B- og C-våben ifølge deres natur ikke kunne anvendes specifikt, men ville ramme alle eller næsten alle inden for et vanskeligt afgrænset område. I betragtning heraf og under hensyntagen til, at B- og C-krigsmidler (i modsætning til andre masseødelæggelsesvåben f. eks. atomvåben) kunne fremstilles uden større teknologisk, eller økonomisk indsats, og at udvikling, fremstilling og oplagring uden større vanskelighed ville kunne ske fordækt, var der enighed om at effektive forholdsregler til afværging af risikoen for B- og C-krigsførelse var presserende. Debatten viste imidlertid, at der ved siden af denne grundlæggende enighed om det endelige mål bestod en ikke uvæsentlig uenighed om, hvorledes sagen burde gribes an, en uenighed som også afspejledes i CCD's beretning, som ikke for så vidt angik B- og C-våben mandede ud i nogen fællesindstilling. Det var dog i 1. udvalg den overvejende opfattelse, at 1925-protokollen som det eneste internationale instrument på området ikke måtte anfægtes, men at protokollen på den anden side burde suppleres.

Den britiske repræsentant påpegede, at det i CCD forelagte britiske udkast til konvention om B-våben, som det klart fremgik af præambelen, tog udgangspunkt i 1925-protokollen. Årsagen til, at man i første omgang havde indskrænket sig til de biologiske våben, var, at de omend potentielt langt mere ødelæggende end kemiske våben dog befandt sig på et tidligt udviklingstrin, hvorfor muligheden for at få dem elimineret en gang for alle var betydelig større, me-

dens omvendt verifikationsproblemet var væsentlig mindre. Man fandt fra britisk side de socialistiske landes forslag af interesse; det ville dog bl. a. have været ønskeligt, om det nøjere var defineret, hvad man mente med kemiske og bakteriologiske våben, ligesom verifikationsbestemmelserne burde gøres mere overbevisende. Storbritannien gik ind for, at såvel det britiske som de socialistiske landes udkast tilbagesendtes CCD med anmodning om at gøre spørgsmålet til genstand for yderligere overvejelser. Den canadiske repræsentant fandt det britiske udkast nyttigt, navnlig fordi det gik udover det blotte forbud mod anvendelse og indeholdt væsentlige verifikationsforslag. Sagen var imidlertid næppe moden til afgørelse endnu, men burde studeres nøjere af CCD. Norge mente heller ikke, at tiden endnu var inde til egentlige vedtagelser på B- og C-området, men at spørgsmålet burde undersøges yderligere af CCD. I mellemtiden burde de stater, der hidtil ikke havde gjort det, nu tilslutte sig 1925-protokollen. Frankrig lagde vægt på, at man først udviklede en effektiv verifikationsprocedure. Japan ville overveje at ratificere 1925-protokollen. En international ekspertgruppe burde nøjere undersøge de meget komplicerede problemer i forbindelse med verifikation af overholdelsen af et fremstillings- og oplagringsforbud.

Polen, som talte på de socialistiske landes vegne, påpegede, at disse landes traktatudkast om forbud mod udvikling, fremstilling og oplagring af B- og C-våben, havde til formål at komplettere, men på ingen måde at rukke ved 1925-protokollen, hvis indhold var anerkendt folkeret. Udgangspunktet for udkastet var, at staternes første forpligtelse bestod i strengt at overholde 1925-protokollens forbud mod anvendelse af B- og C-våben. Herudover tog udkastet hensyn til konklusionerne i generalsekretærens beretning, hvoraf bl. a. fremgik, at protokollen havde bidraget til dannelse af en sædvane og dermed til en folkeretlig standard, og at protokollen formentlig havde afskrækket fra anvendelse af B- og C-våben i 2. verdenskrig. Generalsekretærens beretning havde således bekræftet en opinio juris vedrørende den universelt bindende karakter af protokollens forbud. Polen udtalte yderligere, at B- og C-våben burde behandles under ét i